

รูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของ
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

Implement Model of the Quality Criteria in Public Sector Management Quality Award
Performance of Health Officer in Khok Pro Chai Distric Khon Kaen Province.

(Received: October 9,2024 ; Revised: October 13,2024 ; Accepted: October 14,2024)

ลักษณาพรหม แก้วมูลมุข¹
Laksanaphan Kaeomunmuk¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ รายนาม ๒ ราย ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน ในอำเภอโคกโพธิ์ไชย สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวอย่าง จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบบันทึกการมีส่วนร่วม สนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบประเมินตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สถิติอนุมาน Paired t-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมก่อนและหลังการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 (S.D.=0.50) หลังการร่วมการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 (S.D.=0.45) ซึ่งหลังจากที่คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเข้าร่วมและมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐทำให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย การมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการประเมินคะแนนตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พบว่า หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ ก่อนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ได้คะแนนด้านกระบวนการทำงาน 2.4 คะแนน ด้านประสิทธิผลการปฏิบัติการ 2.5 คะแนน ภาพรวม 2.6 คะแนน หลังการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พบว่า ได้คะแนนด้าน กระบวนการทำงาน 4.5 คะแนน ประสิทธิผลการปฏิบัติการ 4.3 คะแนน ภาพรวม 4.4 คะแนน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ คือ 1) นโยบาย โดยผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน โดยผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้บริหารสามารถนำไปการวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้บริการประชาชนทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับ

คำสำคัญ: งานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ, รูปแบบการพัฒนา

ABSTRACT

This action research aimed to study an operating model based on Public Sector Management Quality Award (PMQA) criteria Health Officer in Khok Pro Chai Distric Khon Kaen Province. The sample group were stakeholders and those who were involved in the study in the operating model. A total of 40 samples was obtained using a purposive sampling technique. The included samples were 1 executive. Quantitative data were collected by using a questionnaire, a participatory assessment form, and PMQA criteria, while focus groups, workshops, and meetings were used to collect qualitative data. Data collected between July 1st,

¹ กลุ่มงานบริหาร สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

2024 - September 30st ,2024. Demographic data were quantitatively analyzed by descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation (SD) and Paired t-test, a type of inferential statistics, was employed to compare a pre-and post-intervention, and content analysis was used for analyzing the qualitative data.

Results suggested that before implementing the PMQA strategy of Health Officer in Khok Pro Chai Distric, the mean participation score was rated at a medium level of 2.05 (S.D.=0.50), while the mean participation score after the intervention was 2.90, represented a high level (SD=0.45). After the PMQA committee had participated and played a role in the PMQA, Health Officer in Khok Pro Chai Distric had a higher level of the participation with statistical significance at 0.05 level and gained higher self-assessment scores, based on the PMQA criteria, of section 6, focusing on operating systems. In other words, before implementing the PMQA concept, the operation score regarding “work processes” was rated at 2.8 points, and the score of “operational effectiveness” was 2.6 points (overall 2.7 points). After the implementation, these scores increased to 4.5 points, and 4.3 points, respectively (overall, 4.4 points). Additionally, after the PMQA Committee participated and played a role in improving the quality of public sector management, the assessment scores of the operations based on the PMQA criteria of Health Officer in Khok Pro Chai Distric had increased. Factors for the success of the implementation based on the PMQA strategy of Health Officer in Khok Pro Chai Distric included: 1) strong emphasis on the PMQA operation of the executives, 2) having participation and integrate of work, The results of this research the manager can be used planning of resource and support the performance of Public Sector Management Quality Award of sub-district health promoting hospital director in Khon Kaen province.

Keyword: Public Sector Management Quality Award, Implement Model

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับที่ 5 พ.ศ.2545 มาตรา 3 /1 บัญญัติไว้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยผู้ปฏิบัติต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบ ประเมินผลตามภารกิจ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 12 กำหนดไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นมาตรการกำกับการปฏิบัติราชการ มีข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือใช้วิธีการอื่น ๆ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติราชการ และมาตรา 45 กำหนดไว้ให้ส่วนราชการมีคณะผู้ประเมินอิสระเพื่อประเมินผลการปฏิบัติราชการในเรื่องผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพบริการ ความพึง

พอใจผู้มารับบริการ ภารกิจที่มีความคุ้มค่า สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่มีนโยบายในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องจึงได้นำเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มาใช้ในการพัฒนาองค์กรเรื่อยมา ในปี 2566 เป็นตัวชี้วัดที่ 51 คือ ร้อยละความสำเร็จของส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด ตามแผนยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่น ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) การพัฒนาองค์กรสาธารณสุขให้มีสมรรถนะสูง บริหารด้วยความทันสมัย และธรรมาภิบาล หน่วยงานและสถานบริการสุขภาพผ่านการรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐผ่านเกณฑ์ที่กำหนด PMQA Plus¹

เกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย 7 หมวด คือ การนำ

องค์กร การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ ผลลัพธ์การดำเนินการโดยมีกรอบแนวคิดในการบริหารจัดการให้องค์กรภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้น โดยมีเป้าหมายให้เกิด ประโยชน์สูงสุดคือประชาชน วัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพการทำงานของหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล² ในรูปแบบการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ร่วมกับความพยายามในการทำงาน Schermerhorn, Hunt, & Osborn³

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย ได้มีเริ่มนำเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาใช้ในหน่วยงาน ปี 2562 โดยเริ่มดำเนินการปีละ 1 หมวดและเพิ่มหมวดที่ต้องดำเนินการทุกปี และในปี 2565 ดำเนินงานครบหมวด 1 - 7 ตามนโยบายเพื่อการพัฒนา ระบบคุณภาพร่วมกันเพื่อยกระดับมาตรฐานการบริหารและบริการ เชื่อมโยงทุกมาตรฐาน ให้เกิดความยั่งยืนโดยใช้ต้นทุนเดิมมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลสรุปผลการติดตามนิเทศงาน ปีงบประมาณ 2566 การดำเนินงานด้านสาธารณสุขผ่านเกณฑ์ร้อยละ 87 ตัวชี้วัด ระดับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอยู่ในระดับ 5 แต่พบปัญหาขอบเขตผลลัพธ์การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์บางตัวชี้วัดยังไม่บรรลุเกณฑ์ ขาดการบูรณาการอย่างต่อเนื่อง⁴ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในหลายอย่าง อาทิเช่น บทบาทของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการถ่ายโอนภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นโจทย์ที่ทำนายและให้นโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการทำงาน และวิธีการรูปแบบโดยใช้หลักการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐ มาเป็นแนวทาง

ดำเนินงานมาประยุกต์กับระบบบริหารจัดการของหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางสร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดการระบบสุขภาพ ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ว่าด้วยการพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง จากการพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง จากการพัฒนาองค์กรให้มีความชัดเจน ทำให้บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการทำงานและการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบรายละเอียดลักษณะงาน ภารกิจงาน ให้ชัดเจน มีความเข้าใจ และมีทักษะการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานมีรูปแบบการดำเนินงานที่ดี ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์กรที่ดีขึ้นด้วย

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นจึงนำไปสู่ประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้ส่วนราชการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่ทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างนวัตกรรมบริการที่สร้างความแตกต่างและตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม และความต้องการเฉพาะบุคคลซึ่งสามารถออกแบบได้ (Personalized Service) วางแผนเชิงรุกในการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งปัจจุบันและอนาคต มีกระบวนการแก้ไขข้อร้องเรียนที่รวดเร็ว และสร้างสรรค์โดยปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการของประชาชน ส่งผลต่อความพึงพอใจ สร้างความร่วมมือของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานโดยนำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาบริบท วางแผนการพัฒนา ลงมือปฏิบัติสังเกตการพัฒนา และสะท้อนผลงาน โดยข้อมูลที่

ได้จากการศึกษาคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ และเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ตรงกับความต้องการเหมาะสมกับบริบทต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทและสภาพปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) แนวคิดของเคมมิลและแม็กแท็กการ์ท⁵ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1.การวางแผน 2.ขั้นปฏิบัติการ 3.สังเกตผลการปฏิบัติ 4.สะท้อนผลการปฏิบัติ โดยดำเนินงานตามกรอบกิจกรรม 7 หมวด ดังนี้ การนำองค์กร การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และผลลัพธ์ การดำเนินการ ในพื้นที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย ระหว่าง เดือน กรกฎาคม 2567 ถึง เดือน กันยายน 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Steering Committee) จำนวน 24 คน และคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Working Team) รายหมวด ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน ในอำเภอโคกโพธิ์ไชย จำนวน 160 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 184 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Steering Committee) และตัวแทนคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Working Team) ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนในอำเภอโคกโพธิ์ไชย จำนวน 40 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย
2. แบบเก็บข้อมูลลักษณะสำคัญขององค์กรข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย
3. แบบประเมินคะแนนคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งได้ 2 ขั้นตอน

ขั้นเตรียมการ ดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือ ถึงตัวแทนคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Steering Committee) และตัวแทนคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Working Team) ประกอบด้วย ผู้แทน

หน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย และชี้แจงรายละเอียดและวิธีการในการดำเนินงานวิจัย และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

ขั้นตอนการ รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักการและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิลและแม็กแท็กการท์⁵ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกตการณ์ (Observation) และ 4) สะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ซึ่งมีกระบวนการดำเนิน ๒ รอบ โดยดำเนินงานดังนี้

1. ประชุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงแนวทางและวิธีการดำเนินงาน
2. ผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมการวิจัยร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการมีส่วนร่วม
3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินแบบสัมภาษณ์ บันทึกการประชุม การสนทนากลุ่ม
4. ประเมินการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ก่อนและหลังการวิจัย
5. จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปผลและคืนข้อมูล
6. ตรวจสอบความครบถ้วนความถูกต้องของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สถิติอนุมาน Paired t-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมก่อน

และหลังการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และได้ผ่านการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 เลขที่ COE 030/2567 REC 021/2567

ผลการวิจัย

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบทการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง ร้อยละ 75.0 มีอายุเฉลี่ย 42.5 ปี (S.D.-9.5) ซึ่ง มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ร้อยละ 50.0 การศึกษาอยู่ใน ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.0 บริบทการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ จาก การวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งภาระกิจหลักและพบปัญหา เช่น การดำเนินงานด้านส่งเสริมและคัดกรองตามกลุ่มวัยยังไม่บรรลุตามแผน

2. ผลการศึกษาลักษณะสำคัญและกระบวนการทำงานของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย เป็นส่วนราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานภายใต้นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชา นายอำเภอโคกโพธิ์ไชย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น มีพันธกิจหรือหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้ 1) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพในเขตพื้นที่อำเภอ 2) ดำเนินการและให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในเขตพื้นที่อำเภอ 3) กำกับ ดูแล

ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎหมายมีการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสุขภาพ 4) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่ให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวง 5) พัฒนาระบบสารสนเทศ งาน สุขศึกษา และการสื่อสารสาธารณะด้านสุขภาพ ในเขตพื้นที่อำเภอและ 6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ มอบหมาย มีการวิเคราะห์ และประเมินจุดแข็งจุดอ่อนในหมวดการมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ

3. ผลการศึกษาผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

3.1 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย

3.1.1 มีการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย สรุปผลงานภาพรวม ลักษณะสำคัญขององค์กร วิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน

3.1.2 การจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 40 คน ได้รูปแบบการพัฒนางานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ดังต่อไปนี้

3.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐภาพรวมพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และระดับคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นมากกว่าก่อนการวิจัย แสดงว่าในระยะก่อนและหลังการวิจัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value}=0.007$)

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยมีดังนี้

1. นโยบาย โดยผู้บริหารให้ความสำคัญ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการ

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง คือ โครงสร้างการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย โดยผู้บริหารกำหนดนโยบาย ทิศทาง ค่านิยม แผนงาน ตลอดจนการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลอสาสมัครสาธารณสุขในอำเภอโคกโพธิ์ไชย

องค์ประกอบที่ 2 ระบบการรายงาน คือ ส่งทางเว็บไซต์ <http://opde.moph.go.th/> และทางผู้รับผิดชอบงานสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติ คือ มีแผนงานโครงการเป็นตัวกำกับให้มีการดำเนินการด้านคุณภาพของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย

องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วม คือ มีการทำงานกับส่วนที่เกี่ยวข้องการดำเนินการตามนโยบายด้านต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ คณะกรรมการ คป.คม. คณะกรรมการ คป.สอ. คณะกรรมการชมรม อสม.

องค์ประกอบที่ 5 การวางระบบการประเมินติดตามผลการดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม

แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลอสาสมัครสาธารณสุขในอำเภอโคกโพธิ์ไชย

2. การมีส่วนร่วม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีส่วนร่วมทุกส่วนในการให้ข้อมูล ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมจัดทำแผน ร่วมปฏิบัติ และมีการบูรณาการงานต่าง ๆ

สรุปและอภิปรายผล

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินจุดแข็งจุดอ่อนในหมวดการมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการ โดยมีวิธีการจัดการและปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการปฏิบัติการเพื่อบริการแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทำให้ส่วนราชการประสบความสำเร็จ หาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยให้ทุกเครือข่ายมีส่วนร่วม มีถอดบทเรียน และคืนข้อมูล เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริมาพร นาศพัฒน์⁶ พบว่าดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินจุดแข็งจุดอ่อนใน โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม มีวิธีการในการออกแบบจัดการและปรับปรุงผลผลิต และการบริการกระบวนการทำงานรวมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพ ของระบบการปฏิบัติการเพื่อส่งมอบคุณค่าแก่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทำให้ส่วนราชการประสบความสำเร็จและยั่งยืน ได้ ประชุมหาแนวทาง วิธีการ การ ดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ โดยให้ทุกกลุ่มงานมีส่วนร่วม มีการประชุม ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปผลการดำเนินงาน ถอดบทเรียนการดำเนินงาน และคืนข้อมูล โดยมีความต้องการ หรือความคาดหวังในการพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ระยะเร่งด่วนคือ บุคลากรมีความเข้าใจ ให้ความร่วมมือในการพัฒนา องค์กร ระยะยาวคือ ต้องการให้การพัฒนา มีระบบการ ประเมิน กำกับ ติดตามงาน คืนข้อมูลแก่ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

การดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย จากการวิจัย พบว่า บุคลากรและคณะกรรมการทุกท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมากขึ้น มีการเข้าร่วมงานอย่างต่อเนื่อง เกิดการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยให้ผู้ใช้ร่วม

ประชุมมีส่วนร่วมในทุกประเด็น ภาพรวมการมีส่วนร่วมก่อนการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.05 (S.D.=0.45)และหลังการพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.90 (S.D.=0.50)จากการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริการจัดการภาครัฐเข้ามา ร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริการจัดการภาครัฐ ทำให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยเกิดการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการประชุม และสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐได้ร่วมกัน ดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย คล้ายกับการศึกษาของ ลำพูน ฉวีรักษ์ พบว่า ระดับการบริหารจัดการคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมหลังปรับปรุงคุณภาพดีขึ้น ปัจจัยความสำเร็จคือทีมงาน ภาวะผู้นำ การสร้างองค์ความรู้การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ทำให้การปรับปรุงงานสามารถทำได้ตรงจุดมีการตอบสนองที่ส่งผลต่อความพึงพอใจทั้งนี้การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นเพื่อยก ระดับคุณภาพ ปัจจัยที่ทำให้การวิจัยนี้ประสบความสำเร็จได้ ประก ด้วย 1) นโยบาย ผู้บริหารให้ความสำคัญ 2) ส่วนร่วม มีเป้าหมายร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย ผู้บริหารจะต้อง มอบเป็นนโยบาย ให้ความสำคัญ มีโครงสร้างการดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีการ แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และคณะทำงาน Dream Team PMQA ซึ่งมี ตัวแทนจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นทีมนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยการมี ส่วน

ร่วม มีเป้าหมายร่วมกันและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ตั้งแต่การให้ข้อมูล ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ การจัดทำแผน การปฏิบัติและมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชยให้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด⁷

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างต่อเนื่อง
2. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย ควรมีการศึกษาการดำเนินงานตามเกณฑ์ คุณภาพ

การบริหารจัดการภาครัฐในหมวดอื่น เพื่อหารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของหน่วยงานในด้านอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ทพ.ดร.สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ ดร.กมล ศรีล้อม และคุณมนัญชัย รูปต่ำ ได้กรุณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ กราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมสั่งสอนให้ความรู้ และขอบคุณ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโคกโพธิ์ไชย เพื่อนร่วมงานในสังกัดทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง และทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนร่วมให้การทำการวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2565).แผนยุทธศาสตร์สุขภาพจังหวัดขอนแก่น ระยะ 5 ปี (2566-2670) : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.
2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562)เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ:ขึ้นพรินทร์ แอนด์ มีเดีย จำกัด.
3. Schermerhorn, R., Hunt, G.,and Osborn, N. (2003). Organizational behavior. New York: John Wiley & Sons.
4. นิเทศงานและประเมินผล กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข. (2566). สรุปผลการนิเทศงาน สาธารณสุข เครือข่ายบริการสุขภาพ CUP โคกโพธิ์ไชย ประจำปีงบประมาณ 2566. : CUP โคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
5. Kemmis, S & Mc Taggart, R. (1988). The Action Research Planer (3rd ed.). Victoria: Deakin University.
6. สิริมาพร นาศพัฒน์และคณะ.(2564). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม.วารสาร สำนักงานควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 28(2), 85-94